

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Identifikátor materiálu: EU-8-33 P Zeleniny 1

Anotace	Hospodářsky důležité rostliny – <i>zeleniny</i> – rozdělení, význam zelenin, hlavní zástupci jednotlivých druhů zelenin (1. část - košťálová a plodová zelenina), poznávání a přiřazování do správných skupin, využití ve výživě
Autor	Mgr. Jitka Vavroušková
Jazyk	Čeština
Očekávaný výstup	Žák rozumí významu hospodářských rostlin, rozdělí je na skupiny, vysvětlí využití zeleniny, rozdělí ji na druhy, vyjmenuje hlavní zástupce jednotlivých druhů, pozná je a umí přiřadit do správné skupiny, vyjmenuje některé způsoby použití zeleniny v kuchyni
Speciální vzdělávací potřeby	Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami
Klíčová slova	Hospodářsky důležité rostliny, zelenina, košťálová, plodová
Druh učebního materiálu	Pro práci s interaktivní tabulí, program SMART
Druh interaktivity	Kombinace
Cílová skupina	Žák
Stupeň a typ vzdělávání	Základní vzdělávání – druhý stupeň
Typická věková skupina	9. ročník
Datum vytvoření materiálu	10.12.2012

HOSPODODÁŘSKY DŮLEŽITÉ ROSTLINY

- 1) PÍCNINY
- 2) OBILNINY
- 3) ZELENINY
- 4) OKOPANINY
- 5) OLEJNINY
- 6) LUSKOVINY

Zeleniny

- jsou důležitou zdravou složkou potravy
- obsahují vitamíny, minerální látky a vlákninu
- jsou nezbytnou součástí zdravé výživy

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vegetables_1370980_Nevit.jpg?uselang=cs

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Suppengr%C3%BCn-2.jpg?uselang=cs>

Pěstování zeleniny

- na zahrádkách pro domácí použití
- velkopěstitelství - polní zelinářství, paňíky, skleníky
- brzy na jaře jsou na trh dodávány rychlené zeleniny ze skleníků, kde je vhodná teplota a vlhkost

ROZDĚLENÍ ZELENIN NA SKUPINY:

1. košťálová zelenina - zelí, kapusta, kedluben, květák
2. plodová zelenina - okurky, rajčata, papriky, tykev, meloun
3. salátová zelenina - hlávkový salát, špenát
4. kořenová zelenina - mrkev, petržel, celer, ředkev, červená řepa
5. cibulová zelenina - cibule, česnek, pór, pažitka

1. KOŠŤÁLOVÉ ZELENINY

- zelí, kapusta, kedluben, květák
- část zeleniny, která se pojídá, vyrůstá zpravidla z košťálu
- jsou to rostliny dvouleté - první rok se používají jako zelenina k jídlu
 - druhý rok kvetou a poskytují semena

Zelí hlávkové - bílé nebo červené

- jíme syrové nakrouhané v salátech nebo dušené jako přílohu k masu
- pro zimní období se konzervuje kvašením - nakládané kyselé zelí

Kapusta hlávková

- podobná hlávkovému zelí, listy jsou však kadeřavé a hlávky měkčí
- jíme po tepelné úpravě (dušení, vaření)

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Brassica_oleracea2.jpg

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Brassica_oleracea_var_sabauda_kdP.jpg

Kedluben - brukev

- má lodyhu na kořenek ztloustlou v kulatou hlízu (zelená nebo fialová)
- nejčastěji ji jíme v syrovém stavu, používá se také k vaření či dušení

<http://www.receptyonline.cz/data/pics/encyklopedie-zeleniny/kedluben.jpg>

Květák - karfiol

- mezi listy tvoří velké bílé květenství - hlávky
- připravuje se na řadu způsobů - čerstvý, dušený, vařený, smažený
- na zimní období se nakládá do nálevu a zavařuje nebo zmrazuje

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Brassica_oleracea_var._gongylodes.jpg

<http://www.kaloricketabulky.cz/fotografie-velkare9bda065c976275f/kvetak.jpg>

2. PLODOVÉ ZELENINY

- okurky, rajčata, papriky, tykev, meloun
- pěstují ve sklenících, paňnicích i na volné půdě

Okurky

- dělíme na salátové a nakládačky

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Salatgurke.jpg>

<http://osiva-semena.cz/527-655-thickbox/okurka-nakladacka-jemmoosna-mira-f1-cucumis-sativus-semena-okurek-40-ks.jpg>

Rajčata

- dělíme na odrůdy keříčkové a stromkové (uvazují se ke kúlům)
- velmi oblíbená a zdravá zelenina
- jíme hlavně v syrovém stavu (obložené mísy, saláty apod.)
- část sklizně se zpracovává na rajské protlaky, kečupy, džusy, šťávy
- tepelně upravená užíváme na polévky, omáčky

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Tomato_je.jpg

Rajče - KVĚTY

http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Tomato_flowers.jpeg

Papriky

- rozeznáváme červené a zelené, sladké a pálivé
- jíme syrové, tepelně upravené i nakládané v nálevu
- malé červené papričky se suší a rozemílají na koření

<http://www.zahradaapriroda.cz/wp-content/uploads/2012/07/skizka%20C5%88-papriky.png>

<http://files.paprika.webnode.cz/200000002-21218221d0/pa>

<http://i.slovakycz.com/1023/sgar/OLU2af>

http://www.slovakycz.com/Foto.aspx?T=rodina-ovocna&foto=1-CLU2a54E_dyme.jpg

Tykev - dýně

- má kulovité nebo oválné plody
- některé druhy dýní dosahují hmotnost až přes 30 kg
- používá se k výrobě kompotů, džusů i omáček

- VODNÍ

http://www.bedyinydomu.cz/foky/10594/foz/_yr_111meloun-vodni.jpg

- CUKROVÝ

Meloun vodní, meloun cukrový

- pěstují se v teplejších oblastech jižní Moravy

Přiřaď zeleniny ke správnému druhu (skupině):

1. košťálová zelenina

2. plodová zelenina

3. salátová zelenina

4. kořenová zelenina

5. cibulová zelenina

- okurky, rajčata, papriky, tykev, meloun

- zeli, kapusta, kedluben, květák

- cibule, česnek, pór, pažitka

- hlávkový salát, špenát

- mrkev, petržel, celer, ředkev, červená řepa

SPRÁVNÉ ŘEŠENÍ:

1. košťálová zelenina - zelí, kapusta, kedluben, květák

2. plodová zelenina - okurky, rajčata, papriky, tykev, meloun

3. salátová zelenina - hlávkový salát, špenát

4. kořenová zelenina - mrkev, petržel, celer, ředkev, červená řepa

5. cibulová zelenina - cibule, česnek, pór, pažitka

Zdroje:

Ing. PaedDr. Jarmila Kroulíková, Ing. Josef Kroulík, CSc.: Přírodopis pro 9. ročník zvláštní školy, Septima, Praha 1995

- <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/51/Vegetables.jpg>
- http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Vegetables_1370980_Nevit.jpg?uselang=cs
- <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Suppengr%C3%BCn-2.jpg?uselang=cs>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Brassica_oleracea2.jpg
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Brassica_oleracea_var._sabauda_JdP.jpg
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Brassica_oleracea_var._gongylodes.jpg
- <http://www.receptyonline.cz/data/pics/encyklopedie-zeleniny/kedluben.jpg>
- <http://www.kaloricketabulky.cz/fotografie-velka/e9bda065c976275f/kvetak.jpg>
- <http://osiva-semena.cz/527-655-thickbox/okurka-nakladacka-jemnoostna-mira-f1-cucumis-sativus-semena-okurek-40-ks.jpg>
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Tomato_je.jpg
- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Tomato_flowers.jpeg
- <http://www.zahradaapriroda.cz/wp-content/uploads/2012/07/sklize%C5%88-papriky.jpg>
- <http://files.paprika.webnode.cz/200000002-21218221d0/paprika3.jpg>
- http://i.iidovky.cz/09/102/Ingal/GLU2e64db_tykev.jpg
- http://www.bedyndydomu.cz/fotky10694/fotos/_vyr_111meloun-vodni.jpg
- <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/28/Cantaloupes.jpg>